

Yttrande från Ekumeniakyrkan över SOU 2018:18 Statens stöd till trossamfund i ett mångreligiöst samhälle

Diarienummer Ku2018/00653/D

BAKGRUND

Utredningen belyser förtjänstfullt trossamfundens plats och roll i det svenska samhället. Genom sin verksamhet möter man människors existentiella behov, man utgör ett stöd i samhället vid kriser och olyckor, här finns plats för kultur och ett omfattande socialt arbete. Trossamfunden är en betydelsefull del i civilsamhället.

Grundläggande för statligt stöd till trossamfund är dock inte samhällsnytta utan motiveras utifrån religionsfriheten.

De svenska kyrkosamfundet också är en del i världsvida gemenskaper. Runt om i världen finns kyrkor med vilka svenska samfund är fast förbundna genom långvariga relationer. Det betyder att kyrkorna också har erfarenheter av olika relationer till staten och är delaktiga i samhället på många olika sätt.

I förhållande till det ekonomiska statliga stödet i stort till civilsamhället och kulturen handlar det om små (men ändå viktiga) summor för trossamfundet. Noteras bör dock att den statliga uppbyggdshjälpen egentligen är viktigare för de flesta kyrkor. Utredningens koppling mellan rätten till statsbidrag och rätten till uppbyggdshjälp är därför en viktig faktor att ta ställning till.

Ekumeniakyrkan menar att det är viktigt att tala om en *sekulär stat i ett mångkulturellt och mångreligiöst samhälle*.

Utredningen beskriver på ett gott sätt att kyrkosamfund har olika organisatoriska strukturer. Detta är oftast en följd av skiftande bibeltolkning förenat med historiska och kontextuella faktorer och därför beroende av i vilka sammanhang som kyrkorna vuxit fram. Det är viktigt att uttrycka respekt för en mångfald av former vad gäller organisation och ledarskap.

Utredningen beskriver också synen och diskussionen i olika trossamfund vad gäller frågor som rör likabehandling, jämställdhet och sexualitet liksom vissa medicinska frågor. Att detta är frågor som kräver stor tydlighet och känslighet framgår av de resonemang som förs längre fram i utredningen.

Kyrkorna är i första hand teologiskt motiverade. Här finns en skillnad i förhållande till många andra organisationer i civilsamhället. Inom EU-sammanhanget har detta uttryckts genom att trossamfund har en särskild kategori inom EU-rätten.

KAP 10 MOTIV, MÅL OCH STÖDFORMER

Det finns genom hela utredningen en spänning mellan två motiv för stöd: hänvisning till religionsfriheten och hänvisning till den nytta som trossamfundet gör i samhället.

Utredningen hänvisar till att internationella konventioner som Sverige anslutit sig till hävdar att staten ska främja tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Detta gäller även om staten i sig själv är sekulär.

Religion är en viktig del i många människors identitet/liv. Ca 80% av Sveriges befolkning tillhör ett religiöst samfund. Stöd till trossamfund är en naturlig del av samspelet mellan staten och det civila samhället.

Att Svenska kyrkan har en särskild lag kan förstås historiskt. Principiellt anser Equmeniakyrkan att alla trossamfund bör behandlas på likartat sätt. Nuvarande förhållande där Svenska kyrkan omfattas av egen lagstiftning bör omprövas. Ordningar för uppördshjälp bör också vara lika för alla.

MÅL

Utredningen hänvisar till att stödet ska "bidra till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på". Detta preciseras som att "främja demokrati och delaktighet, med respekt för jämställdhet och alla människors lika värde". Här är det viktigt att påminna sig att vad detta betyder har förändrats under historiens gång. Här finns en vaghet som kan skapa oklarhet och tolkningstvister.

Equmeniakyrkan bejaktar utredningens resonemang om att stödet i första hand avser att säkra en mänsklig rättighet och därför varken kan eller ska utvärderas på vanligt sätt.

Kap 10.3.3 BIDRAGETS FORM

Equmeniakyrkan anser att det statliga stödet i första hand även i fortsättningen bör utgå som organisationsbidrag. För flera kyrkor spelar organisationsbidraget en viktig roll eftersom det ger frihet att använda resurserna på det sätt man anser mest effektivt.

Kap 10.3.4 DEN STATLIGA UPPBÖRDSHJÄLPEN

Equmeniakyrkan stöder utredningens förslag att Skatteverket bör få i uppdrag att se över modellen för den statliga uppördshjälpen. Den nuvarande modellen tillkom i en tid då de tekniska hjälpmedel som finns idag inte var aktuella. Kostnaden 21 kr/medlem kan idag anses vara alltför hög.

Kap 10.3.5 BIDRAG FÖR ORGANISATIONSUTVECKLING OCH UTBILDNING

Equmeniakyrkan bejaktar de föreslagna projekt/verksamhetsbidragen för utbildning och organisationsutveckling. Eftersom det innebär en breddning i förhållande till nuvarande situation där medlemmarna främst gått till pastorsutbildning krävs att det ekonomiska utrymmet ökas.

Kap 11 EN NY TROSSAMFUNDSDEFINITION

Equmeniakyrkan stöder utredningens förslag.

Kap 11.3.4-6 FORMELLA VILLKOR FÖR STÖD

Equmeniakyrkan stöder utredningens förslag om att trossamfund som vill ha stöd ska vara registrerat hos Kammarkollegiet.

Vad gäller finansiering önskar Equmeniakyrkan en större klarhet vad gäller de krav som utredningen väcker. Hur avgränsas ett "trossamfunds religiösa verksamhet", dvs den del som utredningen anser "i huvudsak ska finansieras av dem som betjänas av samfundet och är bosatta i landet"

I Equmeniakyrkan är det en självklarhet att trossamfundets verksamhet, lokalt och nationellt i huvudsak finansieras av medlemmar och betjänade i samfundet.

Kap 12 DEMOKRATIKRITERIUM

Equmeniakyrkan förvaltar ett rikt arv avseende demokrati och medinflytande. 1848 bildades Sveriges första baptistförsamling där all medlemmar, även kvinnor, tilldelades rösträtt. Detta skedde alltså ca 75 år innan kvinnor gavs möjlighet att rösta i allmänna val.

Den teologiska grunden för Equmeniakyrkan anger att "framträdande drag i Equmeniakyrkans arv är betoningen av den personliga avgörelsen för Kristus, den enskildes ansvar i församling och samhälle samt de demokratiska formerna för beslutsfattande".

Equmeniakyrkans årliga kyrkokonferens är en av Sveriges största beslutande församlingar.

Equmeniakyrkan anser att utredningen gör ett seriöst försök att ange ett förtydligt demokratikriterium. Utredningen visar samtidigt att detta inte är enkelt. Som utredningen själv anför finns risken att de föreslagna formuleringarna speglar åsikter i ett visst historiskt samhälleligt skeende och att värderingar förändras.

Equmeniakyrkan anser att det är bra att utgå från Europakonventionens sätt att resonera. Här kombineras ett grundläggande skydd för trossamfundens autonomi och inre liv med möjligheter till vissa inskränkningar.

Equmeniakyrkan delar utredningens slutsats att ett förtydligt demokratikriterium behöver utformas. Equmeniakyrkan anser vidare att utredningens resonemang bör kopplas samman med den utredning som pågår om villkoren för statsbidrag i stort i civilsamhället så att det blir ett enhetligt tänkande och samma villkor som gäller, dock med hänsyn till det som utredningen framhåller utifrån aspekten religionsfrihet.

Equmeniakyrkan önskar också en precisering av hur den juridiska prövningen ska gå till när en anmälan görs om brott mot kriterierna. Hur undviker man att ett samfund förlorar sina bidrag på grund av oberättigad kritik av personer som av olika skäl vill skada samfundet? Begreppet "företrädare" behöver definieras.

Kap 14 BESLUT

Equmeniakyrkan stöder utredningens förslag och anser att Myndigheten för stöd till trossamfund även i fortsättningen ska ha denna roll. Myndigheten har utvecklat kompetens inom sektorn och erbjuder en god plats för dialog och utbildning.

Kap 17 KONSEKVENSPANALYS

Överhuvud innebär utredningens förslag att det är sannolikt att antalet trossamfund som är stödberättigade ökar. Equmeniakyrkan anser att staten avsevärt bör öka summan statsbidrag till trossamfund som i nuläget är en mycket liten del av det totala stöd som ges till området "Kultur, medier, trossamfund och fritid".

Alvik den 31 augusti 2018

För Equmeniakyrkan

Olle Alkholm

Olle Alkholm
Biträdande kyrkoledare